

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА”**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи геополітики та теорії цивілізації

Освітньо-професійна програма “Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії”

Спеціальність 291 “Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії” першого (бакалаврського) рівня

Галузь знань 29 “Міжнародні відносини”

Затверджено на
засіданні кафедри
міжнародних відносин
Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи геополітики та теорії цивілізації
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	обов'язкова дисципліна
Курс / семестр	3/5
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 30 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни

Мета навчальної дисципліни : засвоєння специфічних понять і концепцій, які використовує світова геополітична наука у вивченні політичних взаємодій на міжнародній арені, ознайомлення студентів з прикладним використанням виробленого геополітикою фундаментального знання для аналізу новітніх процесів.

Для оволодіння навчальною дисципліною **вивчаються** об'єктно-предметне поле геополітики; історичні етапи формування геополітики, її основні школи, течії і парадигми; концептуальні засади дослідження геополітики; характеристики основних методів геополітичного аналізу; теорії осягнення минулого та сучасного розвитку цивілізацій світу, їх місце в системі міжнародних відносин; категоріально-понятійний апарат.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни “Основи геополітики та теорії цивілізації” є :

- удосконалення фахової підготовки здобувачів відповідно із сучасними вимогами щодо рівня компетенції в галузі міжнародних відносин;
- осягнення сутності геополітичних і геостратегічних відносин світових держав;
- засвоєння системних знань щодо основних напрямків взаємовідносин України з іншими країнами світу, зовнішньої політики держави, ефективної реалізації курсу України на тіснішу інтеграцію до європейських та світових міжнародно-правових цивілізаційних структур;
- розвиток сучасного рівня мислення (творчого, критичного й аналітичного) на прикладах всебічного розгляду та оцінювання національних інтересів України, зміцнення її міжнародного впливу з метою формування в студентів умінь більш реально оцінювати проблеми і можливості міжнародного становища і престижу України задля реалізації політичного потенціалу і формування в них здібностей вирішувати поточні та перспективні міжнародні проблеми нашої держави.

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та компетентність практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України. СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Результати навчання

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел

необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

3. Структура дисципліни

№ з/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Геополітика як наука, ідеологія та навчальна дисципліна	<ul style="list-style-type: none"> • Засвоїти сутність поняття “геополітика”. • Розглянути основні підходи до формування геополітики як науки. • Засвоїти об’єкт, предмет, головні завдання геополітики. • Вивчити основні закони та функції геополітики. • Проаналізувати джерела дослідження геополітики як науки. • Ознайомитися з основними методами геополітичних досліджень. • Ознайомитися з метою, завданнями, структурою та джерелами вивчення основ геополітики як навчальної дисципліни. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
2.	Тема 2. Категорії геополітики	<ul style="list-style-type: none"> • Вивчити основні категорії геополітики. • Проаналізувати сутність понять “простір”, “територія”, “політичний простір”, “геополітичне поле”. • Визначити особливості кордону, його функції, різновиди та проблеми якості. Теорія стратегічних кордонів. • Сформувати розуміння буферної держави, її покликання та ознак. • Осмислити сутність поняття “національні інтереси”, з’ясувати їх різновиди, підходи американських і європейських вчених і політиків до їх розуміння. • Розглянути баланс сил як поняття геополітики, поняття рівноваги та її різновиди. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
3.	Тема 3. Виникнення та становлення західної геополітичної думки	<ul style="list-style-type: none"> • Розглянути зародження й творчість ранніх представників геополітики: А. Мехен, Ф. Ратцель, Г. Маккіндер, Р. Челлен. • Проаналізувати процес утвердження геополітики у Німеччині як самостійної наукової дисципліни у 1920-х - 1940-х роках. • Визначити роль геополітики у науковому обґрунтуванні імперіалістичної політики великих держав (Великобританія, Франція, США, Німеччина, Італія, Росія та Японія). 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
4.	Тема 4. Геополітична наука в Україні : витоки та становлення	<ul style="list-style-type: none"> • Охарактеризувати генезу формування уявлень про місце українських земель в геополітичній картині світу в новий час (геополітична орієнтація І. Мазепи та П. Орлика). • З’ясувати геополітичні ідеї українських 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної

		<p>мислителів XIX століття (М. Драгоманов).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Осмислити контрверсійне розуміння геополітичної ролі України у XX столітті (М. Грушевський, М. Міхновський, Д. Донцов, С. Рудницький, Ю. Липа, • Ознайомитись з геополітичними дослідження представників сучасної української політичної та історичної науки (вчених Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, М. С. Дністрянського, М. М. Вегеша та ін.). 	<p>роботи,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Завдання для самостійної роботи
5.	Тема 5. Поняття про геостратегію. Війна і мир у світовій політиці	<ul style="list-style-type: none"> • З'ясувати поняття геостратегії, її типи. • Охарактеризувати функції збройних сил в традиційній системі міжнародних відносин. • Проаналізувати явища війни і миру як засоби утвердження, збереження і перерозподілу влади у сфері міжнародних відносин. • Охарактеризувати локальні і регіональні війни в сучасному світі, їхнє політичне значення та роль у світовій політиці. • З'ясувати причини, хід та геополітичні перспективи й наслідки російсько-української війни 2014 – 2023 років. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
6.	Тема 6. Проблема інтервенції, її геополітичні передумови та наслідки	<ul style="list-style-type: none"> • З'ясувати суть поняття “інтервенція”, її головні ознаки та види. • Проаналізувати спроби викорінення інтервенційної практики як інструмента зовнішньої політики держав у міжвоєнний період (1919-1939 рр.). • Визначити особливості неінтервенції після Другої світової війни та засади невторчання у внутрішні справи держав у межах двох ворогуючих блоків. • З'ясувати сутність міжнародного тероризму і поширення нелегітимних форм застосування насильства у світовій політиці. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
7.	Тема 7. Проблеми формування сучасної геополітичної картини світу	<ul style="list-style-type: none"> • З'ясувати поняття та складові світового порядку. • Знати основні концептуальні моделі формування зовнішньої політики (мондіалізму, модель нового світового порядку З. Бжезінського. Концепція нового світового порядку Г. Кіссінджера). • Проаналізувати взаємовплив політичних рішень і світової політики, сутність “теорій циклів” у міжнародних відносинах. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи

8.	Тема 8. Європа в сучасних геополітичних концепціях	<ul style="list-style-type: none"> • З'ясувати сутність моделей і сценаріїв майбутнього Європи. • Проаналізувати тенденції та перспективи розвитку Європейського Союзу. • Зрозуміти перспективи набуття Україною повноправного членства в ЄС через реалізацію Угоди про Асоціацію Україною та ЄС. • Знати проблеми і перспективи вступу України до НАТО. • Розуміти взаємини європейських держав і США. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
9.	Тема 9. Геополітичні проблеми безпеки та стабільності у світі	<ul style="list-style-type: none"> • З'ясувати суть поняття “національна безпека” як складової національного інтересу держави. • Розуміти співвідношення національної, міжнародної і глобальної безпеки. • Проаналізувати зміст територіальних суперечок, територіальної експансії, окупації та гуманітарної інтервенції. • Знати суть поняття “колективна безпека”, умови, необхідні для її створення, проблеми, що виникають на шляху її реалізації. • Розуміти поняття “міжнародна стабільність”, її види та шляхи досягнення. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
10.	Тема 10. Глобальні проблеми сучасності та геополітика	<ul style="list-style-type: none"> • Знати про глобалізм як напрям суспільно-політичної думки, його прихильників і супротивників.. • Розуміти суть поняття “глобальні проблеми”, • Знати види глобальних проблем, їх характеристики та шляхи запобігання. • Розуміти тенденції геополітичної інтеграції та дезінтеграції в сучасному світі. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
11.	Тема 11. Геополітичні проблеми пострадянського простору	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміти міжнародно-політичні наслідки розпаду СРСР й історичні передумови утворення незалежних пострадянських держав. • Аналізувати моделі регіональної інтеграції держав пострадянського простору (ВНД та ін.). • Розуміти тенденції в геополітиці держав пострадянського простору. Наслідки впливу світових “полюсів” і “центрів” сили на політичні процеси в СНД. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
12.	Тема 12. Геополітичні аспекти національного	<ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати геополітичні аспекти становлення незалежної України, еволю- 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання,

	інтересу і національної безпеки України	<p>ції української геостратегії від багатовекторності до євроінтеграції.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розуміти національні інтереси України. • Знати правові акти, якими визначені : фундаментальні національні інтереси України та основні засади зовнішньої політики України. • Розуміти роль українського вектора в системі міжнародних геополітичних відносин. 	<ul style="list-style-type: none"> • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
13.	Тема 13. Прогнозування у світовій геополітиці	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміти значення прогнозування в дослідженні і вивченні світової політики. • Знати специфіка політичних прогнозів, основні способи прогнозування світової політики. • Аналізувати найбільш відомі теоретичні прогнози та прогнозні сценарії геополітичного розвитку світу, майбутнього України. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
14.	Тема 14. Цивілізація : поняття, критерії виокремлення та характерні риси	<ul style="list-style-type: none"> • Знати основні підходи до визначення поняття “цивілізація”, його наукове та побутове розуміння. • Розуміти співвідношення понять “цивілізація” та “культура” (І. Кант). • Аналізувати ознаки цивілізації за Л. Морганом, О. Шпенглером, А. Дж. Тойнбі. С. Гантінгтоном. • Знати критерії виокремлення цивілізацій та їх характеристики. • Знати концепцію локальних цивілізацій М.Я. Данилевського, його теорію культурно-історичних типів. • Розуміти класифікацію цивілізацій Ю. Павленка, Н. Скотної та інших українських дослідників.. • Аналізувати характерні риси цивілізацій, критерії їх типології цивілізацій та стадії розвитку. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
15.	Тема 15. Зародження теорії цивілізацій	<ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати зародження цивілізаційної самосвідомості в стародавні часи (східна модель, греко-римська модель). • Знати особливості та головні ознаки історико-політичної думки доби середньовіччя. • Знати основні ідеї та представників французька теорія цивілізацій, німецький варіант теорії цивілізацій.. • Розуміти розвиток лінійно-стадіальних моделей теорії цивілізацій в першій половині XIX ст. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи

16.	Тема 16. Основні парадигми дослідження глобальних політичних процесів	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміти діалектику поліваріантності, поліциклічності, полілінійності, стадійності та цивілізаційної унікальності розвитку людства у цивілізаційних теоріях. • Знати теорію “культурно-історичних типів” М. Я. Данилевського сутність євразійства та неоевразійства. • Знати націоналістичні та позитивістські теорії цивілізацій. • Розуміти сутність державоцентристської парадигма, формаційної та світ-системних теорій. • Аналізувати зміст матеріалістичного підходу до дослідження цивілізацій у працях М. Вебера, “Школи Анналів” у Франції. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
17.	Тема 17. Типологія, структура та динаміка локальних цивілізацій	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміти сутність поняття “Локальна цивілізація” та критерії їх виокремлення. • Знати типології локальних цивілізацій. • Аналізувати структуру та характерні ознаки локальних цивілізацій, динаміку їх розвитку. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
18.	Тема 18. Світ цивілізацій в теоретичних моделях	<ul style="list-style-type: none"> • Знати основні підходи до розуміння цивілізації О. Шпенглера (“Присмерк Європи”). • Аналізувати схему розвитку цивілізацій за працею “Дослідження історії” А. Дж. Тойнбі. • Розуміти суть теорії стадіального розвитку та коваріантну теорію К. Ясперса. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
19.	Тема 19. Становлення та загальні принципи цивілізаційної компаративістики	<ul style="list-style-type: none"> • Знати суть і принципи цивілізаційної компаративістики. • Знати загальні критерії співставлення цивілізацій. • Аналізувати ідеї цивілізаційного дихотомізму, культурно-цивілізаційні блоки. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
20.	Тема 20. Проблема цивілізаційної ідентифікації України	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміти цивілізаційні парадигми в історії України. • Знати основні ідеї та представників української політична думки про місце 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси,

		<p>України в світовому політичному просторі.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розуміти суть поняття “українська регіональна цивілізація”. • Аналізувати розуміння проблем цивілізаційної ідентифікації України у працях зарубіжних дослідників. 	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
21.	Тема 21. Цивілізаційні теорії в міжнародних відносинах	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміти причини виникнення явища міжнародних відносин. • Аналізувати основні моделі взаємодії цивілізацій. • Розуміти взаємодію сучасності та самобутності в процесі модернізації життя цивілізацій, моделі модернізації. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
22.	Тема 22. Концепція зіткнення цивілізацій : критичний аналіз	<ul style="list-style-type: none"> • Знати ідеї А. Дж. Тойнбі щодо зіткнення цивілізацій. • Знати основні положення праці С. Гантінгтона “Зіткнення цивілізацій”. • Аналізувати ідеї С. Гантінгтона про феномен зіткнення цивілізацій, природу майбутніх конфліктів, “синдром родинних (братерських) країн”, “розірвані (розколоті) країни”. • Розуміти сутність російсько-української війни у цивілізаційному вимірі. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	25
Бали за контрольну роботу	10
Бали за виконання індивідуального науково-дослідного завдання	10
Бали за тестування з окремих тем	5
Бали за екзаменаційну роботу	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Робота на парах	Оцінка за контрольну роботу	Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання	Оцінка за тестування з окремих тем	Оцінка за екзамен	Разом
25	10	10	5	50	100
<ul style="list-style-type: none"> Оцінювання відповідей студентів на практичних заняттях відбувається за 5-бальною шкалою 					

Поточний контроль з дисципліни “Основи геополітики та теорії цивілізацій” відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь у ході семінарських занять, написання контрольної роботи, підготовки та захисту індивідуального наукового-дослідного завдання, контролю самостійного опрацьованої додаткової літератури.

Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), коротких письмових / тестових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимально 25 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за п'яти бальною системою.

Контроль засвоєння знань та навичок, що базуються на лекційному матеріалі, здійснюється шляхом написання студентами контрольної роботи (у розгорнутій та/або тестовій формі). Навики роботи із науковою літературою, вміння аналізувати знайдені матеріали, робити висновки та узагальнення студенти реалізують шляхом написання індивідуальних робіт. Індивідуальна робота оцінюється максимально у 10 балів.

Студентам також пропонується самостійне опрацювання наукових джерел, які є знаковими для відповідної дисципліни. Контроль засвоєння відповідних знань здійснюється у тестовій формі та максимально оцінюється у 5 балів.

Семестровий контроль у формі екзамену передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань та за написання екзаменаційної роботи / тестування..

Критерії поточного оцінювання:

Відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»](#) (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](#) (Нова редакція) (введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

- “відмінно” – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- “добре” – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших

проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

- “задовільно” – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов’язувати їх із майбутньою діяльністю;

- “незадовільно” – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, карти, рисунки, схеми)
Рекомендована література	
<i>Джерела</i>	
Бжезінський Збігнев. Велика шахівниця = The Grand Chessboard : Американська першість та її стратегічні імперативи. З англ. пер. О. Фешовець. Львів; Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2000. 236 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bzhezinski_Zbigniev/Velyka_shakhivnytsia.pdf	
Бжезінський Збігнев. Вибір: свігове панування чи свігове лідерство. Київ: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. 203 с.	
Історія і теорія свігових цивілізацій: підручник / І. В. Довжук, В. Б. Попов, А. І. Атоян та ін.; Під заг. ред. І. В. Довжука. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. 1088 с.	
Кіссінджер Г. Дипломатія [пер. з англ. М. Гоцанюк, В. Горбатько]. Київ : КМ-Букс, 2018. 864 с.	
Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / пер. Г. Друзенка та С. Друзенко, за заг. ред. Г. Друзенка. Київ : “К.І.С.”, 2010. 536 с. URL: https://cutt.ly/gBA14JE	
Ратцель Фр. Политическая география. URL: http://istfak.org.ua/load/2-1-0-219 .	
Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. Т. 1 / Пер. з англ. В. Шовкуна. Київ : Основи, 1995. 614 с.; Т. 2. / Пер. з англ. В. Митрофанова, П. Тарашука. Київ : Основи, 1995. 406 с.	
Хантінгтон С. Зіткнення цивілізацій? / Реферативний переклад з англ. О. Сича. Філософська і соціологічна думка. 1996. № 1-2. С. 9–29.	
Фукуяма Френсіс. Політичний порядок і політичний занепад. День: щоденна укр. газета. Київ, 2014. 9 вересня (№ 166). С. 9.	
<i>Підручники та навчальні посібники</i>	
Вегеш М., Палінчак М., Петрінко В. Геополітика в постатях і термінах : підручник для студ. і асп. спец. “Політологія”. Ужгород : Гельветика, 2020. 786 с. URL: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31876	
Вегеш М., Петрінко В. Геополітична енциклопедія; МОН України, ДВНЗ “Ужгородський національний університет”, Ф-т суспіл. наук, Каф. політол. і держ. упр. Ужгород : Говерла, 2017. 676 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jsui/handle/lib/30877	
Гайдуков Л. Ф., Кремень В. Г., Губернський Л. В. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки) : підруч. для студ. вищ. навч. закл. та ін. Київ : Либідь, 2001. 621 с.	
Геополітика : енциклопедія : навч. посібник / За ред. чл.-кор.НАПН України, д-ра	

філос. наук, проф. Є. М. Суліми. Рек. МОН. Київ : Знання України, 2013. 919 с.

Глобальна та національна безпека : підручник / авт. кол. : В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянюк та ін. / за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Navchalniy-posibnik-GPNB.pdf>

Глобальна та національна безпека : словник-довідник / уклад. : Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ: НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIInecLv--BWRnavv9hOрvWo30XrCS/view>

Дністрянський М. С. Геополітика : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 436 с. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/geopolityka_small.pdf

Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України : навч. посіб. Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2010. 344 с. URL: <https://bohdan-books.com/upload/iblock/aba/aba2165c11e37e3358d07a83e8b10cf2.pdf>

Європейський Союз : економіка, політика, право : енцикл. словник / [Андрєєва О. М. та ін. ; редкол. : В. В. Копійка (голова), О. І. Шнирков (заст. голови), В. І. Муравйов та ін.]; КНУТШ. Київ : Київський університет, 2011. 367 с.

Європейський Союз у міжнародних відносинах : навч. посіб. / [С.В. Андрущенко та ін. ; за ред. В.В. Копійки] ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2021. 560 с. URL: https://e-learning.iir.edu.ua/pluginfile.php/26416/mod_book/chapter/958/EU%20in%20IR.pdf?time=1644398263399

Кудряченко А. І., Рудич Ф. М., Храмов В. О. Геополітика : підручник. Київ : МАУП, 2004. 296 с. URL: <https://ivinas.gov.ua/publikatsiji/heopolityka-pidruchnyk-a-i-kudriachenko-f-m-rudych-v-o-khramov-k-maup-2004-296-s.html>

Мадіссон В., Шахов В. Сучасна українська геополітика : навч. посіб. Київ : Либідь, 2003. 176 с.

Мальська М. П., Антонюк Н. В. Основи європейської інтеграції : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 320 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk801386.pdf>

Міжнародні системи і глобальний розвиток / підручник Кер. авт. колективу О. А. Коппель; за ред. Л. В. Губерського, В. А. Манжоли. Київ : Вид.-поліграф. центр "Київ. ун-т", 2008. 606 с.

Павленко Ю. Історія світової цивілізації : Соціокультурний розвиток людства : навч. посіб. Вид. 3-тє, стереотип. / Відп. ред. та автор вст. слова С. Кримський. Київ : Либідь, 2001. 360 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Pavlenko_Yurii/Istoriia_svitovoi_tsyvilizatsii_Sotsiokulturnyi_rozvytok_liudstva/

Політична географія і геополітика : навч. посіб. / За ред. Б. П. Яценка. Рек. МОН. Київ : Либідь, 2007. 255 с.

Сардачук П. Д., Сагайдак О. П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть) : навч.-довід. посіб. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 328 с.

Словник геополітичних термінів та понять / за заг. ред. О. С. Власюка, П. П. Кононенка ; Нац. ін-т проблем міжнар. безпеки, НДІ українознавства. Київ : Фоліант, 2008. 207 с.

Шергін С. Політологія міжнародних відносин. Київ : Вид., Центр навч. л-ри., 2019. 256 с.

Монографії та статті

Американський президенціалізм: інститут глави держави в США у персоналіях від зародження до сьогодення. Біографічна енциклопедія / О. В. Бабкіна, С. М. Дерев'янка, М. П. Требін та ін.; за наук. ред. Н. М. Хоми. Львів : Новий Світ-2000, 2018. 372 с.

Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах) / О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М.Ф. Юрій (науковий редактор). Київ. ІПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с.;

URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/antropolohichni_kod_book1.pdf;
Книга 2. 536 с. https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/antropolohichni_kod_book2.pdf

Арон Р. Мир і війна між націями : пер з франц. Київ : Юніверс, 2000. 688 с.

Вегеш М., Вегеш І. Геополітична думка України наприкінці XIX – в першій половині XX ст. через призму державотворення. Geopolitical thought of Ukraine at the end of XIX – in the first half of XX century. Through the prism of state formation. Regionalna Revue / Regional Revue. Trebisov, Slovenska republika. 2020. No. 2. Vol. 1. P. 71–97. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/32419>

Вігер І. І. Розвиток вчень про цивілізацію в європейській науці. Європейські культурно-історичні цінності: ретроспектива і перспектива: зб. наук. пр. / за заг. ред. О. В. Зернецької / Держ. установа “Інститут всесвітньої історії НАН України”. Київ : ДУ “Інститут всесвітньої історії НАН України”. С. 93–102. https://elibrary.ivinas.gov.ua/3401/1/Cinnist_-2018-94-103.pdf

Горбатенко В. Політичне прогнозування: теорія, методологія і практика. Київ : Генеза, 2006. 400 с.

Горбатенко В. Футурологія і політика : монографія. Київ : Академвидав, 2019. 288 с. (Серія “Монограф”).

Дністрянський М. С. Геополітичні доктрини і підходи : критичний аналіз методології. Львів: ЛНУ, 2003. 111 с.

Дністрянський М. Україна в політико-географічному вимірі. Львів : Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2000. 310 с.

Дерев’янку С. М. Безпековий вимір народовладдя в умовах гібридної війни. Держава і право : зб. наук. пр. Серія. Політичні науки. Вип. 87 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во “Юридична думка”, 2020. С. 308–318. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2020_87_31

Дерев’янку С. Гібридна війна : інформаційний вимір. *Національна і регіональна безпека в умовах інформаційної війни* : зб. матеріалів Міжрегіон. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 30.11. 2018 р.). Івано-Франківськ, 2018. С. 62–67.

Дерев’янку С., Марчук В. Наукове передбачення майбутнього і політика. Вісник Прикарпатського університету. Політологія / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Вип. 13. Івано-Франківськ: Плай, 2019. С. 195-197. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/politics/article/view/5742/6037>

Дерев’янку С. Ратифікація Лісабонського договору: досвід Європи для України. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку: Зб. наук. праць / За ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Гриценка, М. Б. Бучка; упор. О.В. Кресін. Київ : Логос, 2010. С.186–189. URL: <https://cutt.ly/V8ajLS8>

Дерев’янку С. М. Спроби легітимації рашистського окупаційного режиму через референдум та їх нікчемність. *Держава і право* : зб. наук. пр. Вип. 91 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во “Юридична думка”, 2022. С. 249–261. URL: <https://cutt.ly/nLMIBL5>

Дністрянський М. С. Геополітичні доктрини і підходи : критичний аналіз методології. Львів: ЛНУ, 2003. 111 с.

Дністрянський М. Україна в політико-географічному вимірі. Львів : Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2000. 310 с.

Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. Київ: Основи, 1999. 903 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Diurozel_Zhan-Batist/Istoriia_dyplomatii_vid_1919_roku_do_nashykh_dniv/

Калакура Я. С., Рафальський О. О., Юрій М. Ю. Ментальний вимір української цивілізації. Київ: Генеза, 2017. 560 с. URL: <https://ipiend.gov.ua/publication/kalakura-ia-s-rafalskyj-o-o-iurij-m-iu-mentalnyj-vymir-ukrainskoi-tsyvilizatsii/>

Кисельов Є. Л. Методологія геополітики : монографія / Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України, Харків. регіон. інститут. Харків: Вид-во ХарПІ УАДУ “Магістр”, 2002. 136 с.

Михальченко Н. Українська регіональна цивілізація: прошле, настояще, будуще. Монографія. Київ : ІПіЕНІ імені І.Ф. Кураса НАН України, 2013. 340 с.; URL: http://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/ukraine_regional_civilization_158.pdf.

Михальченко М. Україна як нова історична реальність : запасний гравець Європи / НАНУ; Ін-т політ. і етнонац. досліджень. Дрогобич; Київ : Відродження, 2004. 488 с.

Найбільш поширені підходи до визначення цивілізації. Вихідні ознаки цивілізації. Культурологія. Львів : Магнолія плюс, 2005. С. 109–120. URL: <https://studfile.net/preview/8829633/page:2/>

Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору : монографія / За ред. к. іст. н., доц. А.Г. Бульвінського, ДУ “Ін-т всесвітньої історії НАН України”. Київ : ДУ “Ін-т всесвітньої історії НАН України”, 2017. 288 с.

Світова гібридна війна : український фронт : монографія / За заг. ред. В. П. Горбуліна. Київ : НІСД, 2017. 496 с. URL: [file:///C:/Users/asua/AppData/Local/Temp/Rar\\$DI00.407/HW_druk_fin+site_changed.pdf](file:///C:/Users/asua/AppData/Local/Temp/Rar$DI00.407/HW_druk_fin+site_changed.pdf)

Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с. URL: <https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/Tsyvilizatsijna-identychnist-ukrainstva..pdf>

Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії : національна доповідь / ред. кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін. ; Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : НАН України, 2016. 284 с. URL: http://ipend.gov.ua/img/monograph/file/civilization_Ukraine_site_210.pdf

Шнирков О. І., Копійка В. В., Мурайов В. І. Україна – Європейський Союз : економіка, політика, право : монографія. Київ : Київський університет, 2006. 268 с.

Інтернет-ресурси

Міністерство закордонних справ України [Офіційний веб-сайт]. URL: <http://mfa.gov.ua/ua>
Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
DG Trade of the European Commission. URL: <http://ec.europa.eu/trade>
U.S. mission to the European Union. URL: <https://useu.usmission.gov>

Ресурси навчальної дисципліни

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Основи геополітики та теорії цивілізації : Хрестоматія до дисципліни “Основи геополітики та теорії цивілізації” / Упорядник С. М. Дерев’янка. Івано-Франківськ : ПНУ, 2017. 22 с. URL: <https://pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%b0%d1%83%d0%ba%d0%be%d0%b2%00%b0-%d0%b1%d1%96%d0%b1%d0%bb%d1%96%d0%be%d1%82%d0%b5%d0%ba%d0%b0/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра міжнародних відносин м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 1, каб. 103. Тел.: +38(0342)75-20-27 Email: https://kmv.pnu.edu.ua/ ст. лаборант кафедри: Богачик-Дідович Юлія Ярославівна
---------	--

	<p>Сторінки в соцмережах:</p> https://www.facebook.com/pnuir https://instagram.com/pnu_international_relations?igshid=MDM4ZDc5MmU=
Викладач	 <p>Дерев'янюк Сергій Миронович доктор політичних наук, кандидат історичних наук, професор кафедри політичних інститутів та процесів, професор кафедри міжнародних відносин</p>
Контактна інформація викладача	<p>+38(0342)75-20-27 serhii.derevianko@pnu.edu.ua</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – “незадовільно”, відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти “за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти”, відповідно до Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» (затверджене наказом Міністерства України № 245 від 15.07.1996 р.).</p>

Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали , пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до <u>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафедри міжнародних відносин.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується <u>Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).

Викладач

С. М. Дерев'янку